

1

מקום להידוק
דפי השאלון

75281

משרד החינוך

אגף בכיר בחינות

המנהל הפדגוגי

מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לפסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה.

לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלתם מודפסים פרטיכם האישיים. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אם לא קיבלתם מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקות הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי מחברת הבחינה (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
- אין לתלוש או להוסיף דפים. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

בהצלחה!

<p>מדבקת שאלון ملصقة نموذج امتحان</p> <p>שאלון: 075281</p> <p>עברית חינוך חרדי</p>	<p>מדבקת נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملاءمات</p> <table border="1" data-bbox="773 1466 1290 1768"> <tr> <td>שנה السنة</td> <td>חודש الشهر</td> </tr> <tr> <td>מועד موعد</td> <td></td> </tr> <tr> <td>סמל ביה"ס</td> <td>מס' תעודת הזהות</td> </tr> <tr> <td>رقم المدرسة</td> <td>رقم الهوية</td> </tr> </table> <p>יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)</p>	שנה السنة	חודש الشهر	מועד موعد		סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות	رقم المدرسة	رقم الهوية	<p>מדבקות לנבחנים ملصقات للممتحنين</p>
שנה السنة	חודש الشهر									
מועד موعد										
סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות									
رقم المدرسة	رقم الهوية									

יש לסמן במשבצת אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي

* التعليمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

الإدارة التربويّة
وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير لامتحانات

دفتر امتحان

تحيّة للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصّفحة والعمل وفقاً لها بدقّة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدّي إلى عواقب مختلفة وحتىّ إلى إلغاء الامتحان. أُعدّ الامتحان لفحص التحصيلات الشّخصيّة، لذلك يجب العمل بشكل ذاتيّ فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على موادّ مكتوبة أو شفهيّة.

لا يُسمح إدخال موادّ مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "موادّ مساعدة يُسمح استعمالها" المفصّلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما لا يُسمح إدخال هواتف خلويّة أو أجهزة إلكترونيّة أخرى إلى غرفة الامتحان. استعمال موادّ مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدّي إلى إلغاء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدّفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب التّقيد بنزاهة الامتحانات!

تعليمات للامتحان

1. يجب التّأكد بأنّ تفاصيلكم الشّخصيّة مطبوعة على ملصّقات الممتحن التي حصلتم عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أيّة تفاصيل في الملصّقات، وذلك لمنع عواقب في تشخيص الدّفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولكم على ملصّقة، يجب ملء التّفاصيل في المكان المعدّ لملصّقة الممتحن، بخطّ يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدّفتر (في المنطقة المخطّطة)، لأنّه لن يتمّ مسح ضوئيّ لهذه المنطقة.
4. للمسوّدة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدّة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدّفتر الذي يُسلّم ناقصاً يُثير الشكّ بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدّفتر، لأنّ الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنّى لكم النّجاح!

מדינת ישראל
 משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות
 מועד הבחינה: קיץ תשפ"ו, 2026
 מספר השאלון: 75281
 נספחים: נספח 1 – מאמרים
 נספח 2 – דף עזר

עברית: הבנה, הבעה ולשון

לבתי ספר בחינוך החרדי

הוראות

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
חלק ראשון – הבנה והבעה	–	50 נקודות
חלק שני – לשון	–	50 נקודות
פרק א: שם המספר ואותיות השימוש		
פרק ב: תחביר		
פרק ג: מערכת הצורות		
יש לבחור באחד הפרקים		
סך הכול	–	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (נספח 2).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 75281 + נספחים

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

קראו את המאמרים א–ג שבנספח 1 המצורף, וענו על כל השאלות 1–5 שלפניכם.
הקפידו על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. א. על פי מאמר א, הדרך לשינויים בחיים קשורה לעבר, להווה ולעתיד של האדם.
כתבו בלשונכם מה צריך להיות היחס של האדם לכל אחד מן הזמנים האלה בדרכו ליצירת שינויים בחייו.
(3 נקודות)

ב. לפניכם ארבעה מושגים המוזכרים במאמר א.
חשיבה אוטומטית, אשליה, דמיון, הסתכלות ריאלית
(1) העתיקו מן הרשימה מושג שעל פי כותב המאמר עשוי להיות כלי העוזר לפרוץ את המגבלות בחייו של אדם.
(2) העתיקו משפט אחד מן המאמר המוכיח את תשובתכם.

2. באחת משלוש הפסקות האחרונות במאמר א הרב אונגר מציג טענה הרווחת בציבור, ומפריך אותה.
א. נסחו את הטענה הרווחת. (2 נקודות)

ב. (1) העתיקו את המשפט המבטא את ההפרכה.
(2) כתבו בלשונכם את הנימוק של הרב אונגר להפרכה.

3. שלושת המאמרים עוסקים בנושא משותף.
א. נסחו את הטענה המשותפת לכותבי מאמר א ומאמר ב. (3 נקודות)

ב. (1) כיצד היה הרב פרידמן (המרואיין במאמר ג) מגיב על הטענה המשותפת לשני הכותבים האחרים?
הקיפו את התשובה הנכונה: תומך / מסתייג / מתנגד
(2) נמקו את תשובתכם.

(5 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 75281 + נספחים

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. ענו על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש – חובה (10 נקודות)

בפרק זה ענו על שאלה 6.

6. לפניכם קטע ובו מספרים מודגשים וכן אפשרויות להגיית שם המספר.

כתבו במילים את המספרים המודגשים (אין צורך לנקד), והקיפו את הצורה הנכונה של שם המספר מבין האפשרויות הנתונות.

לדעת חוקרים, אָחַד / אַחַד הגורמים המשפיעים על תחושת המסוגלות העצמית של האדם הוא התנסות בהשלמת משימות. למשל, אנחנו יכולים להציב לעצמנו 6 יעדים ומשימות לביצוע במשך השבוע. גם אם נצליח לבצע רק מחצית מן המשימות, תהיה לנו תחושת מסוגלות, בייחוד אם נלמד לראות בשְׁלוֹשׁ / שְׁלוֹשָׁה / שְׁלוֹשֶׁת המשימות שלא הצלחנו לבצע – הזדמנויות ללמידה.

תומס אדיסון, הממציא הידוע, חי באמצע המאה ה-19. הוא היה ילד סקרן שהקים מעבדה קטנה וערך בה ניסויים. ההמצאה המפורסמת של אדיסון, נורת החשמל, הייתה למעשה שכלול של המצאות קודמות. הוא ערך ניסויים רבים עד שמצא את החומרים שאפשרו לנורה לדלוק 40 שעות –

פי 3 מן הזמן שדלקו נורות קודמות. ההמצאה הוצגה רשמית ב-31 בדצמבר בשנת אלף שְׁמוֹנָה / שְׁמוֹנֶה מאות שבעים ותשע (למנינים). כעבור כעשרים שנה בלבד האירו את

ארצות הברית כ-24 מיליון נורות חשמל.

כשנשאל אדיסון על כישלונותיו, הוא ענה: "לא נכשלתי. רק מצאתי 10,000 דרכים שלא עבדו". במשפט מפורסם נוסף שמיוחס לו נאמר: "גאונות היא 1% השראה, ו-99 אחוזים זיעה".

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 75281 + נספחים

לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.
 בחרו בפרק שלמדתם: בפרק ב – תחביר או בפרק ג – מערכת הצורות.
 בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.

ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 7-11 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

7. א. לפניכם שלושה משפטים.

I. יש לנו יכולת השפעה רבה על מידת ההצלחה שנשיג בתחומים שונים בחיינו. _____

II. מצרים מסמלת השתעבדות מוחלטת להרגלים רעים, ליצר ולתכונות השליליות שבו. _____

III. יציאת מצרים אינה רק אירוע חולף, אלא יש בה גם קריאה מתמדת לעשייה. _____

כתבו ליד כל משפט את הסוג התחבירי שלו.

- אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית או הפסוקיות שבו, וכתבו מעל התחימה את התפקיד התחבירי של הפסוקית.
- אם המשפט הוא משפט איחוי, תחמו את איבריו.

ב. לפניכם שלושה משפטים במבנה של "אין... אלא...".

I. אדם שרואה את העתיד בוורוד אינו אופטימי אלא נאיבי.

II. במושג "דמיון" אין הכוונה לאשליה, אלא לדמיון ככוח מכוון.

III. על פי ספרי המחשבה ① יציאת מצרים אינה רק יציאה מארץ מצרים ② אלא היא מסמלת יציאה מהשתעבדות ליצר.

(1) ציינו את מספרו של המשפט היוצא דופן מבחינת הקשר הלוגי. _____

כתבו את הקשר הלוגי שבו. _____

(2) כתבו את משפט II מחדש בלי להשתמש במבנה "אין... אלא...". שמרו על הסוג התחבירי של המשפט ועל הקשר הלוגי שבו. _____

(3) במשפט III מסומנים שני פסיקים. _____

כתבו במונחים תחביריים את הסיבה לכל אחד משני הפסיקים. _____

(4) במשפט III המילה "יציאה" מסומנת בקו שלוש פעמים. כתבו מעל כל מילה המסומנת בקו את התפקיד התחבירי שלה. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 75281 + נספחים

8. א. לפניכם משפט פשוט.

באמצעות שימוש במילים מעצימות או מסוגלים לפרוץ את גבולות היכולת שלנו. נתחו את המשפט: ציינו מעל המילים במשפט את התפקידים התחביריים שלהן.

ב. לפניכם קטע קצר ובו שבעה נשואים.

חשוב שאדם יאמין שמאמציו לפריצת גבולות יישאו פרי. זהו תהליך מתמשך שבסופו השינוי נהפך לקבוע. במקרה שאין לאדם אפשרות לשינוי המציאות, הוא נאלץ להשלים עימה. הקיפו את שבעת הנשואים שבקטע.

9. א. לפניכם קטע שאין בו סימני פיסוק.

פסקו את הקטע על פי ההנחיות שאחריו.

ד"ר עוז מרטין מטפל במצוקות נפש מתאר באחד ממאמריו דרכי התמודדות של אנשים עם קושי חלק מן האנשים התרגלו לוותר על הקושי אנשים אחרים מסתפקים בהישגים מועטים ואילו אנשים מן הסוג השלישי מוכנים להיפגש עם הקושי עם הכאב ועם המאמץ נראה שאנשים מן הסוג השלישי מנצלים את ההתמודדות עם הקושי כדי להצמיח בקרבם את הכוחות החבויים בהם

• סמנו נקודות בסופי משפטים.

• פסקו משפט איחוי.

• פסקו חלק כולל.

• פסקו תמורה.

ב. לפניכם ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם מילה המסומנת בקו.

• השמיים הם לא הגבול.

• אדם צריך לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים.

• אנשים התנדבו לעבודת בניית המשכן, אף על פי שהם היו חסרי ניסיון קודם.

• האפשרויות שלנו הן בלתי מוגבלות.

(1) מבין המילים המסומנות בקו, העתיקו את המילה היוצאת דופן מבחינת התפקיד התחבירי.

(2) ציינו את התפקיד התחבירי של המילה היוצאת דופן.

(3) ציינו את התפקיד התחבירי המשותף לשלוש המילים האחרות.

ג. לפניכם משפט, ובו המילה "יש" מופיעה פעמיים ומסומנת בקו. בשתי הפעמים תפקידה התחבירי הוא נשוא.

לכל אדם יש מצרים משלו, דברים המגבילים אותו, ויש להשתחרר מן ההגבלות האלה.

(1) מבין הנשואים המסומנים בקו, הקיפו את הנשוא שיש לו משמעות של קיום.

(2) מעל הנשוא שלא הקפתם כתבו מילה אחרת שיכולה להחליף אותו. שמרו על משמעות המשפט.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 75281 + נספחים

10. א. לפניכם קטע קצר.

ידועה האמרה שצוטטה לפני כמאה ועשרים שנה מדברי הממונה על משרד הפטנטים האמריקני: "כל דבר שהיה יכול להיות מומצא – כבר הומצא". אולם המציאות מוכיחה כי תמיד יהיו פורצי גבולות, אנשים שמחוללים שינויים במציאות. בזכות חשיבה בעלת מעוף של ממציאים מבריקים העולם ממשיך להשתנות.

העתיקו מן הקטע את שלוש צורות הבינוני המשמשות בתפקיד שם עצם, וכתבו ליד כל אחת מהן את תפקידה התחבירי.

צורת הבינוני בתפקיד שם עצם: _____, התפקיד התחבירי: _____

צורת הבינוני בתפקיד שם עצם: _____, התפקיד התחבירי: _____

צורת הבינוני בתפקיד שם עצם: _____, התפקיד התחבירי: _____

ב. לפניכם שני משפטים מורכבים, ובהם דרכי מסירה שונות.

I. לפני כמאה ועשרים שנה אמר הממונה על משרד הפטנטים האמריקני: "כל מה שהיה יכול להיות

מומצא – כבר הומצא".

II. לדברי הממונה על משרד הפטנטים האמריקני, כל מה שהיה יכול להיות מומצא – כבר הומצא.

(1) במשפט I תחמו את הפסוקית או הפסוקיות שבו, וכתבו מעל התחימה את התפקיד התחבירי של הפסוקית.

ציינו מהי דרך המסירה במשפט I. _____

(2) במשפט II הקיפו את המילים המביעות את דרך המסירה, וכתבו את התפקיד התחבירי של המילים שהקפתם. _____

ג. לפניכם משפט בעל חלק כולל.

כשאנשים אומרים לך שאינך יכול להשתנות, הם מראים לך את הגבולות שלהם ולא את שלך.

(1) סמנו בקו את החלק הכולל במשפט.

(2) בין החלקים הכוללים מחברת וי"ו החיבור. ציינו את הקשר הלוגי שהיא מבטאת. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 75281 + נספחים

11. א. לפניכם קטע, ובו ממוספרים המשפטים.

① אנשים בתהליכי שינוי מתייאשים כי הם אינם רואים שינוי בהסתכלות של הסביבה עליהם.

② ברור כי גם המתייאשים צריכים להאמין באפשרות לשינוי. ההכרה כי התהליך הוא ארוך

④ תועיל לשינוי. לאורך הדרך זכרו כי שום אדם אינו כול יכול.

(1) בכל אחד מן המשפטים תחמו את הפסוקית, וכתבו את התפקיד התחבירי שלה.

_____ התפקיד התחבירי של הפסוקית במשפט 1:

_____ התפקיד התחבירי של הפסוקית במשפט 2:

_____ התפקיד התחבירי של הפסוקית במשפט 3:

_____ התפקיד התחבירי של הפסוקית במשפט 4:

(2) המירו את הפסוקית שבמשפט 2 במשפט מורכב בעל פסוקית ויתור.

ב. לפניכם קטע.

יש אנשים שמגיל צעיר ויתרו על התקדמות בתחומים שונים בחייהם: בלימודים, במשפחה ובעסקים, והם נהפכו לדמויות דהויות. יש המסתפקים בהישגים מועטים וברגשות בינוניים. אנשים אחרים מוכנים להיפגש עם קושי או מאמץ, ופורצים את תקרת הזכוכית האישית, גבולות היכולת שלהם.

(1) העתיקו מן הקטע ביטוי מכליל. _____

(2) כתבו את התפקיד התחבירי של הביטוי המכליל שהעיתקתם. _____

(3) העתיקו מן הקטע תמורה שאין לפניה ביטוי מכליל. _____

ג. לפניכם משפט.

אנשים מוכנים להיפגש עם קושי, ופורצים את תקרת הזכוכית האישית שלהם.

המירו את המשפט הנתון במשפט מורכב בעל פסוקית נושא (אין להוסיף מילים).

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 75281 + נספחים

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 12-16 (לכל שאלה - 10 נקודות).
שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

12. לפניכם קטע ובו פעלים מודגשים.

הביטחון העצמי **מְכוּוֹן** את יסודות ההצלחה, והוא **מְמַרֵץ** אותנו להגיע לפסגות חדשות. אם אנו רוצים לשפר את ביטחוננו העצמי, חשוב ש**נְבִיט** על הצדדים החיוביים שלנו. כאשר **נִזְהָה** בעצמנו נקודות חוזק ונעלים עין מן החולשות, נוכל להצליח, וההצלחה **תּוֹסֵיף** נדבך לחיזוק הביטחון העצמי שלנו. אולם אם אנו **מוֹנְעִים** מהערכה עצמית נמוכה ופועלים על פיה, אנו **מְסַתְּפְנִים** בכישלון במשימה.

א. השלימו את הטבלה שלפניכם. כתבו את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הפעל	השורש	הבניין
מְכוּוֹן		
מְמַרֵץ		
נְבִיט		
נִזְהָה		
תּוֹסֵיף		
מוֹנְעִים		
מְסַתְּפְנִים		

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם מודגשת המילה "נְעַלִים".

1. אם **נְעַלִים** עין מן החולשות, נוכל להצליח.

2. בספרי המחשבה עוסקים ברעיונות **נְעַלִים**.

• כתבו את חלק הדיבור של כל אחת מן המילים.

חלק הדיבור של המילה "נְעַלִים" במשפט 1 - _____

חלק הדיבור של המילה "נְעַלִים" במשפט 2 - _____

• לפניכם רשימת מילים.

הקיפו את שתי המילים שגזורות מן השורש של המילה "נְעַלִים" במשפט 1.

מְעַלִית, הַעֲלָמוֹת, מְנַעוֹל, תּוֹעֵלֶת, עוֹלִים, מְתַעֲלָמִים

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 75281 + נספחים

13. א. לפניכם קטע ובו מילים מודגשות.

אמונה ביכולת העצמית – **מְקוֹרָה** באמונה בכוחות שהקב"ה נתן לנו. כדי להשתמש בכוחות אלה עלינו להציב יעדים **גְבוּהִים** ולהתאזר ב**סְבִלְנוֹת** כאשר ההצלחה איננה מהירה כפי שציפינו.

(1) כתבו את המשמעות של הצורך הסופי בכל אחת מן המילים המודגשות בקטע.

- _____ – **מְקוֹרָה**
- _____ – **גְבוּהִים**
- _____ – **סְבִלְנוֹת**

(2) ההצלחה אינה **מְהִירָה**.

כתבו את המשקל של המילה **מְהִירָה**.

(3) לפניכם שלושה שמות עצם.

יְכֻלַּת, פְּלִיּוֹן, תְּכוּלָה

- מן השורש של המילה **יְכֻלַּת** כתבו פועל בבניין פעל (קל), עתיד, מדבר. _____
- מן השורש של המילה **פְּלִיּוֹן** כתבו פועל בבניין פיעל, בינוני, יחיד. _____
- מן השורש של המילה **תְּכוּלָה** כתבו פועל בבניין הפעיל, בינוני, יחיד. _____

ב. לפניכם ארבעה זוגות מילים.

- _____ **חֲזָאִי – טַבַּח**
- _____ **מוֹרָה – רוּעָה**
- _____ **מְרָמָה – מְשַׁחָה**
- _____ **מְשַׁלַּחַת – מוֹרֶשֶׁת**

(1) הקיפו שני זוגות מילים, שבכל זוג שתי המילים נוטות באותו המשקל.

(2) ליד כל זוג שהקפתם כתבו את המשקל המשותף לזוג המילים.

(3) ליד כל זוג שלא הקפתם – העתיקו את המילים בזוג, וכתבו ליד כל מילה את השורש שלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 75281 + נספחים

14. לפניכם שמות פעולה.

הַשָּׂגָה, קִימָה, עֲרֹבֹב, זְעָקָה, הַשָּׁנוּת, הַשְּׁתַנּוּת

א. העתיקו מן הרשימה שני שמות פעולה מאותו הבניין, וכתבו את הבניין המשותף.

שמות הפעולה: _____

הבניין המשותף: _____

ב. לפניכם שמות פעולה.

סִיוֵעַ, הַמָּרָה, חִבְלָה, פְּרוּשׁ, הַגָּד

הקיפו את השמות שהם מאותו הבניין של שם הפעולה **עֲרֹבֹב**.

ג. לפניכם משפט.

דימוי עצמי נמוך גורם לדחיינות ול"מְרִיחָה" של זמן.

(1) כתבו את השורש, את הבניין ואת המשקל של שם הפעולה **מְרִיחָה**.

השורש: _____ הבניין: _____ המשקל: _____

(2) בהקשר אחר המילה **מְרִיחָה** יכולה לשמש גם פועל.

כתבו את השורש ואת הבניין של הפועל **מְרִיחָה**.

השורש: _____ הבניין: _____

ד. לפניכם ארבעה שמות פעולה.

הַשְּׁעֵנוּת, דִּיוֹן, הַאֲשָׁמָה, הַשְּׁתָאוּת

לפעמים אין התאמה בין הבניין של הפועל ובין הבניין שממנו נגזר שם הפעולה שלו.

• מבין ארבעת שמות הפעולה, הקיפו את שם הפעולה שהבניין שממנו הוא נגזר אינו אותו הבניין של הפועל שלו.

• כתבו את הבניין שממנו נגזר שם הפעולה שהקפתם, ואת הבניין של הפועל שלו.

הבניין של שם הפעולה: _____

הבניין של הפועל שלו: _____

ה. לפניכם שני משפטים ובכל אחד מהם פועל מודגש.

לכל פועל, כתבו את שם הפועל שלו (באותו הבניין).

(1) הנערה **טֹאטְאָה** את החדר. שם הפועל: _____

(2) הכינוס **נִדְחָה** לחודש הבא. שם הפועל: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 75281 + נספחים

15. א. לפניכם קטע על פי מאמר א.

חשוב שנדמיין את עצמנו מדי פעם יעילים יותר, איכותיים יותר ומשיגים את היעדים שהצבנו לעצמנו. דמיון אין פירושו אשליה מתעתעת, אלא כוח ממקד שמשקף לנו בצורה מוחשית את היעדים הרצויים, וקובע שאפשר להשיגם.

(1) הקיפו את ששת שמות התואר בקטע.

(2) בטבלה שלפניכם מיינו את שמות התואר שהקפתם לפי דרך ההיווצרות שלהם:

שמות תואר שהם צורות בינוני, משקלי השם (שאינם צורות בינוני) ובסיס וצורן סופי.

צורת בינוני	משקל (שאינו צורת בינוני)	בסיס וצורן סופי

ב. לפניכם ארבעה שמות.

שְׁבִירִים, שְׁלִיחִים, אֲכִילִים, קְרִיאִים

(1) הקיפו את השם היוצא דופן מבחינת משמעות המשקל.

(2) מהי משמעות המשקל המשותפת לשמות האחרים? _____

(3) לפניכם שתי מיילים נוספות: **קְטִיף, דָּלִיק**

• הקיפו את המילה שמשמעות המשקל שלה שונה ממשמעות המשקל שצינתם בתת-סעיף ב(2).

• ציינו את משמעות המשקל של המילה שהקפתם. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 75281 + נספחים

16. א. לפניכם ארבעה שמות.

דְּרָגָנוּעַ, מְדַרְחוּב, מְלוֹנִית, מַחְזָמֵר

(1) הקיפו את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(2) מהי דרך התצורה של השם היוצא דופן? _____

(3) לפניכם שני שמות: **מִיקְרוֹגֵל, תְּשַׁחַץ**

מבחינת דרך התצורה – מה משותף לשני השמות האלה, ומהו ההבדל ביניהם?

ב. לפניכם רשימת מילים.

לִימוֹן, סַפְלוֹן, לְשׁוֹן, נִיבוֹן, דְּמִיוֹן, מְלוֹן, הֶלִיכוֹן

(1) הקיפו רק את המילים שנוצרו מבסיס וצורן סופי.

(2) מעל המילים שהקפתם כתבו את משמעות הצורן הסופי.

ג. לפניכם ארבע מילים מן השורש צפ"ן: **מִצְפֵּן, צָפוֹן, צָפוֹן (קוד), צְפוֹנִי**

לשורש צפ"ן יש שתי משמעויות.

(1) מיינו את המילים לשני זוגות לפי המשמעויות של השורש.

ציינו את המשמעות המשותפת לכל זוג.

הזוג: _____ , _____

המשמעות המשותפת: _____

הזוג: _____ , _____

המשמעות המשותפת: _____

(2) לפניכם משפט ממאמר א.

"אדם שרואה את העתיד בוורוד, ומאמין שהעתיד **צופן** רק רגעים טובים ונעימים..."

(מאמר א, פסקה ז)

לאיזו מן המשמעויות שכתבתם בתת-סעיף ג(1) מתאימה המילה **צופן** שבמשפט זה?

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"

"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالنجاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"

נספחים: נספח 1 – מאמרים ונספח 2 – דף עזר
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
לבתי ספר בחינוך החרדי
75281, קיץ תשפ"ו

נספח 1 – מאמרים

לפניכם שלושה מאמרים. קראו אותם, וענו על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר א

גבולות היכולת

מאת הרב אייל אונגר*

פסקה א למילים שאנו משתמשים בהן בשיח הפנימי שבינינו ובין עצמנו יש משמעות עצומה וכוח רב. אם אנחנו משתמשים במילים מעצימות כמו: "אני יכול", "אני אצליח", "אני אתמודד ואתגבר" וכן הלאה, המילים האלה יגשימו את עצמן. אולם אם נשתמש במילים מחלישות כמו: "אין לי סיכוי", "אני לא אצליח", "אני לא שווה", "זה לא בשבילי" וכיוצא בזה, אנו פוגעים במו ידינו בסיכויים שלנו להצליח, משום שבמילים כאלה אנו מחלישים את עצמנו ואת כוח הרצון שלנו.

פסקה ב האדם נוטה להמעיט בהערכה של היכולות שלו ולהגביל את עצמו למעשים ולפעולות שהם בעיניו בגבולות היכולת שלו, אולם עלינו לזכור כי יש בנו כוחות עוצמתיים הרבה יותר מכפי שנדמה לנו, ויש לנו יכולת השפעה רבה על מידת ההצלחה שנשיג בתחומים שונים בחיינו. ככל שנפעל יותר ונתקדם יותר, כך נחשוף את הכוחות ואת היכולות האצורים בנו.

פסקה ג חשוב שלפעמים נדמיין שכבר השגנו את היעדים שאנחנו רוצים להשיג; שנראה את עצמנו בדמיונו יעילים יותר, איכותיים יותר ומממשים את השאיפות שלנו. נדגיש: במושג "דמיון" אין הכוונה לאשליה, אלא לדמיון המסייע לנו לגשר בין ההווה לעתיד. הדמיון הוא כוח ממקד ומכוון המציג בצורה מוחשית את היעדים שהצבנו לעצמנו, ומראה לנו שהם בני השגה.

פסקה ד אנשים נוטים להשתמש בצירוף המילים "בלתי אפשרי" גם בנוגע למשימות שלאמיתו של דבר הן אפשריות בהחלט. טבעו של האדם הוא להעריך את יכולותיו על פי ניסיון העבר, אך האמת היא שיכולותיו רבות ממה שהאדם יודע וחושב על עצמו.

פסקה ה לפני כמאה ועשרים שנה אמר הממונה על משרד הפטנטים האמריקני כי "כל מה שהיה יכול להיות מומצא – כבר הומצא". התפיסה שלו הייתה כי אין עוד מה לחדש בעולם. כיום המשפט הזה נשמע מגוחך להפליא. יש גם מי שאמרו אז: "לא ייתכן שמכונות תעופה שמשקלן כבד מן האוויר יתרוממו מעל הקרקע". מעניין מה הייתה דעתם אילו היו רואים את תנועת המטוסים ברחבי הגלובוס בכל שנייה כיום.

* מעובד על פי הרב אונגר, א' (תשפ"א). **לגעת בנפש**, חלק 2, עמ' 308–315, 352–353.

פסקה ו
 לכן בפעם הבאה שנמצא את עצמנו משתמשים במונח "בלתי אפשרי", נזכיר לעצמנו כי מה שנראה בלתי אפשרי מבטא לרוב חשיבה אוטומטית המבוססת על העבר ומתעלמת לחלוטין מן העתיד. כדי להצליח עלינו להיות מסוגלים לדמיין את מה שיכול להיות, את מה שהוא מעבר לטווח הראייה שלנו, ולפרוץ את גבולות ההווה. חשוב לזכור כי התוצאות הממשיות אינן מיידיות, ונחוצות סבלנות ופעולה הדרגתית כדי להגיע למימוש השאיפות.

פסקה ז
 אדם שרואה את העתיד בוורוד, ומאמין שהעתיד צופן רק רגעים טובים ונעימים, נחשב טיפוס אופטימי. למעשה, אדם כזה אינו אופטימי אלא נאיבי, תמים. אדם אופטימי יודע שיהיו לו גם קשיים בחיים, אולם הוא מאמין שיוכל להתגבר עליהם. הוא מאמין שגם מן הקשיים הוא יוכל להפיק את המרב ולצמוח. האדם האופטימי אינו מוותר על הסתכלות ריאלית על ההווה, אבל הוא מאמין שהעתיד הוא בר שינוי. כאשר האדם מתנהל מתוך גישה כזאת הוא יכול לפרוץ מגבלות רבות ולהגיע למקומות שאיש לא שיער – אף לא הוא עצמו – שהוא יכול להגיע אליהם.

פסקה ח
 "לולי המשתגעים נשאר העולם חָרֵב" (הקדמת הרמב"ם למשנה). כלומר אלה המאמינים שהגבול הנראה לעיניים אינו חזות הכול, הם שמייצרים שינויים במציאות. ואם כך הדבר בנוגע לשיפור תנאי החיים, בוודאי שכך הדבר בנוגע לאופיו ולאישיותו של האדם – שהוא יותר ממה שהוא מכיר בעצמו את עצמו.

מאמר ב

לברוח ממצרים

מאת הרב דוד ברוורמן*

פסקה א "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים" (משנה, פסחים י, ה). על פי ספרי המחשבה, חיוב זה אינו מכוון רק לתחום הגאוגרפי – ארץ מצרים, כי אם למושג השעבוד שבא לידי ביטוי בשם "מצרים". מצרים מסמלת השתעבדות מוחלטת ליצר, להרגלים הרעים ולתכונות השליליות שבאות בעטיו.

פסקה ב השעבוד של בני ישראל במצרים, שעבוד שהוא עבדות מוחלטת לחומריות, נהפך להרגל. זו הסיבה שהיה למשה רבנו כה קשה לשכנע אותם לצאת ממצרים. זו גם הסיבה שרוב העם לא יצא ממצרים, שכן קשה לאסיר לפתוח את אזיקיו בעצמו.

פסקה ג השם מצרים מרמז למילה מִצְרַיִם, שפירושה גבולות ומעצורים מגבילים. לכל אדם יש "מצרים" משלו, דברים שמגבילים אותו: פחדים וחרדות, דימוי עצמי נמוך, עצלות ועוד. אותם מִצְרַיִם משמיעים לאדם מין קול הצועק בתוכו: "איני יכול להשתנות! כך אני! חבל על המאמץ". כך האדם חש משותק וחסר אמונה ביכולתו להשתחרר מן המגבלה שלו.

פסקה ד ביציאת מצרים הצטוו בני ישראל לעשות מעשה נועז, המנוגד לאופי של עבדים כנועים. הם נדרשו לעשות מעשה ולהוציא את עצמם מעבדותם. אלמלא כן הם היו נשארים שם לנצח.

פסקה ה יציאת מצרים אינה רק אירוע חולף, אלא קריאה מתמדת לעשייה, לפריצת גבולות ולשינוי הרגלי חשיבה, גם כאשר הדבר נראה בלתי אפשרי או לא טבעי. יציאת מצרים הוכיחה שמה שנראה כגבולות הוא למעשה רק פרי דמיון. כאשר הוציא אותנו הקב"ה ממצרים, הוא לא רק פרץ את הגבולות הגאוגרפיים של מלכות פרעה, אלא העניק לכל יהודי מאז ולדורות את הכוח והעוצמה לצאת מן המִצְרַיִם שלו, להתגבר על הפחד מן השינוי המיוחל ולצאת לדרך חדשה.

פסקה ו בבניית המשכן מציינת התורה כי "כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ לְבָוֹ... הֵבִיאוּ אֶת תְּרוּמַת ה'" (שמות לה, כא) – אנשים התנדבו לעבודת בניית המשכן, אף על פי שלא היה להם ניסיון קודם בכך. הם התייצבו לפני משה רבנו ואמרו: "אנו מסוגלים! אנו נעשה ונצליח בעזרת ה'". הרב שמואלביץ' זצ"ל מלמד בהקשר זה יסוד גדול לסוד ההצלחה בחיים: כאשר האדם מגלה אכפתיות ורצון עז לפעול ולהשיג משהו, עליו לומר לעצמו: "יכול אני", "מסוגל אני". אם יאמין האדם בכוח זה, יגלה שיש לו הכישורים הדרושים.

* מעובד על פי הרב ברוורמן, ד' (תשפ"ב). לברוח ממצרים, יתד נאמן, ר' בניסן תשפ"ב; היא שיחתי, שמות, עמ' 137-139.

פסקה ז כל יהודי אשר נקרתה בדרכו הזדמנות לפעול, אך הוא חש שכוחותיו דלים והוא חסר אפשרויות פעולה – עליו לראות בדמיונו את אסתר המלכה, שחששה להיכנס אל המלך אחשוורוש כדי לפעול למען עמה, ולזכור את דברי מרדכי: "וְיָדַעַ אִם לָעֵת כָּזֹאת הִגַּעַתְ לְמַלְכוּת" (אסתר ד, יד). לכל יהודי יש הזדמנות להיות בבחינת "רווח והצלה ליהודים", כלומר לפעול גם כשנראה שאין סיכוי להצליח. אין מקום לענווה מזויפת ולאמירה: "קטן אני... חלש אני... מי אני בכלל...". על האדם להתרומם ולהתנשא מעל חולשותיו ולהאמין ביכולות שלו.

פסקה ח אם אדם חושש מקולות פנימיים של מורך לב, עליו להתבונן באותם אנשים שהגדירה התורה "נשואי לב", שהיו ה"נחשונים" להקמת המשכן, וללמוד מהם לצעוד את הצעד הראשון בדרך אל ההצלחה. כשאדם יאמין שהוא יכול, ייתן לו ה' גם את העצות ואת הסיוע המעשי להגיע לידי כך.

האדם הוא מה שהוא מאמין שהוא

מאת ר' דוד גרוס*

פסקה א "וְאֵתָהּ תִּדְבֹר אֶל כָּל חֲכָמֵי לֵב אֲשֶׁר מְלֵאֲתֵיו רוּחַ חֲכָמָה... (שמות כח, ג), מסביר מרן החת"ם סופר, על פי מה שכתב בעל חובת הלבבות בהקדמה לספרו, שבלבבות האנשים נטועה חוכמה, ואם יבוא מי שיעורר אותם – הם יוציאו את החוכמה הזאת מן הכוח אל הפועל. הדבר דומה לגרעין שזרוע באדמה; אם יעדור האדם ויחרוש – יצמח הגרעין, ואם לאו – יירקב.

פסקה ב חשוב שאדם יאמין בעצמו, בכוחותיו וביכולתו להצליח במה שהוא רוצה ועומד לעשות. כדי שישקיע האדם את מלוא כוחותיו ומרצו בדבר שהוא חפץ לעשות, עליו להאמין שמאמציו יישאו פרי, והוא יראה תוצאות ברוכות.

פסקה ג כשהורים אומרים לילד שלהם: "אתה יכול!", הם עושים זאת כדי לקדם אותו. אולם מוטלת עליהם גם החובה ללמד אותו איך לעשות זאת, להחדיר בליבו את ההבנה שאם יעשה את הדברים הנכונים וינקוט את הפעולות המתאימות, הוא יוכל להצליח כמעט בכל מה שירצה לעשות.

פסקה ד מקובל לומר שאם אדם לא הצליח לפתור בעיה מסוימת, אפילו אחרי עשרות ניסיונות, עליו להמשיך להאמין שיש לו סיכוי לפתור את הבעיה, ולהמשיך לחפש את הפתרון המתאים. אולם האמונה ביכולתנו להצליח חייבת להיות מבוססת על אדני המציאות. כלומר אין להאמין בצורה עיוורת שביכולתנו לעשות כל מה שאנו רוצים, הרי שום אדם אינו כול יכול. רק חסר תבונה, שמאמין שביכולתו להצליח לפתור כל בעיה, ינסה שוב ושוב לפתוח מנעול באמצעות מפתח שאינו מתאים. החכם יסיק את המסקנה שהמפתח אינו מתאים, ויחפש מפתח אחר או דרך אחרת כדי לפתוח את המנעול.

פסקה ה כך בחיים. עלינו להכיר במציאות ולא להתכחש לאמת. לא כל אחד יכול לעשות כל דבר, ולא מכל אחד נדרש אותו הדבר. לכולנו יש מגבלות טבעיות, וכאשר אנו מנסים לפעול בתחום מסוים ואיננו מצליחים, נכון לבדוק אם עלינו לשנות את הגישה שלנו, או שמא מדובר במשהו שאינו בר השגה, לפחות לא לנו או לא כעת. במקרה שבו אנו לא מצליחים להשיג את מטרותינו (לפחות לא בדרך שניסינו), טוב נעשה אם נכיר בכך ונשנה כיוון או נשלים עם המציאות.

* מעובד על פי גרוס, ד' (תשס"ט). ריאיון עם הרב אהרן פרידמן, מוסף שבת קודש, יתד נאמן, פסח תשס"ט, עמ' 98-100.

פסקה ו
יש מקרים שבהם אדם מגלה על עצמו דברים חדשים ומתחיל להאמין בעצמו, אולם החברה שסביבו עדיין אינה מאמינה בו. זאת בעיה שכיחה בייחוד בקרב צעירים שמנסים להשתנות, אך כיוון שהסביבה שלהם עדיין לא שינתה את יחסה כלפיהם, הם מתייאשים. גם אדם כזה צריך להאמין שיש לו סיכוי לצאת מן המעגל ולהסיר את התווית שהוצמדה לו.

פסקה ז
מה שחסר לאדם כזה זו סבלנות. עליו לדעת שמדובר בתהליך, וכל תהליך אורך זמן. ודאי שאנשים לא ישנו ברגע אחד את דעתם עלינו ולא יכירו מייד בשינוי שחל בנו, אך אין כל ספק שלאחר השינוי נעשה קבוע – יכירו בו כולם.

נספח 2 – דף עזר

טבלת התנועות

התנועות החטופות	התנועות הגדולות	התנועות הקטנות	
חֲטַף פתח	קִמֶץ	פִתַח	a
חֲטַף סגול	צִירֵי חסר י צִירֵי מלא	סִגוּל	e
	י חִירִיק מלא	י חִירִיק חסר	i
חֲטַף קמץ	חֹלֶם חסר חֹלֶם מלא	קִמֶץ קטן	o
	ו שוּרוּק	קוּבוּץ	u

טבלת הגופים

גוף שלישי	גוף שני	גוף ראשון	
נסתר	נוכח	מדבר	יחיד
נסתרת	נוכחת	מדברת	יחידה
נסתרים	נוכחים	מדברים	רבים
נסתרות	נוכחות	מדברות	רבות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

תחביר

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיווי, משפט ציווי, משפט שאלה

סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחד/מחובר)

סוגי הנשואים: נשוא פועלי (לרבות נשוא מורחב), נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)

התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אוגד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה

סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור

החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה

משפטים בעלי מבנה מיוחד: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל

קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד, ויתור, תנאי

תורת הצורות

בנייני הפועל: קל-פעל (פעל), נפעל (נפעל), הפעיל (הפעיל), הפעל (הופעל), פעל (פיעל), פעל (פועל), התפעל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פי"צ (חפי"ץ), חסרי פי"י (חפי"י)

גזרות הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פי"ו (נפי"ו), נחי ל"י/ה (נלי"ה), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו/י (נעי"ו/י)

גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הלחם בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה